

Jak obchodzić się z plażą?

Czy wiecie, że cała powierzchnia plaż w Polsce wynosi zaledwie 20 km²? Pewnie wielu z was sądziło, że jest to o wiele większy obszar. Zresztą sam tak myślałem, zanim nie sięgnąłem do publikacji „**Plaża. Przewodnik użytkownika**”.

Jej autorzy, a tych przy książce pracowało kilkudziesięciu, piszą, że jest ona poradnikiem, tak jak instrukcja obsługi samochodu albo książka kucharska. Coś w tym jest – składa się z kilkudziesięciu krótkich rozdziałów, które prezentują w rzetelny sposób różne aspekty dotyczące plaży. Piszą np., jakie są rodzaje piasku, o ruchach wody w piasku, jego wilgotności, różnorodnych liniach brzegowych, falach, prądach, temperaturze i zasoleniu wody, wydmach, roślinności, mikroorganizmach, meiofaunie, makrofaunie, rybach, owadach, ptakach, ssakach i człowieku na plaży, o zanieczyszczeniach, obszarach chronionych, bursztynie, rybołówstwie, kontrowersyjnych inwestycjach, nadmorskich kurortach, przepisach dotyczących strefy brzegowej morza i jego ochrony oraz wielu innych kwestiach. Książka jest bogato ilustrowana, zawiera sporo kolorowych zdjęć, wykresów, a co najważniejsze: napisana jest w przystępny sposób.

Plaża przewodnik użytkownika.

Zapewne dla wielu czytelników zaskakująca będzie teza, jaką stawiają autorzy – plaża jest jednym z najbardziej intensywnie używanych i najmniej poznanych ekosystemów naszego kraju. Jej niewielki obszar co roku odwiedza około 8 milionów osób – przekopuje go, buduje na nim obiekty, odpoczywa i pracuje. To ponad dwa razy więcej niż rocznie wchodzi w obszar Tatrzańskiego Parku Narodowego. Sporo.

Oprócz wiedzy czysto poznawczej na temat plaż, jak np. tego, że plaże są rezultatem działania trzech czynników – fal, wahań poziomu wody i wiatru, znajdziemy w książce wiele interesujących wiadomości dotyczących szkodliwego oddziaływania człowieka na plaże oraz kontrowersyjnych inwestycji, jakie prowadzone są w ich obrębie. Wśród tych najważniejszych zostały wymienione: zatapianie odpadów, przegradzanie i zamiana zatok oraz zalewów w poldery, trwałe umacnianie brzegów oraz niszczenie ich naturalnej funkcji, zmiany naturalnego układu hydrologicznego, np. poprzez otwarcie Zalewu Wiślanego przez przekopanie kanału (ten pomysł autorzy zdecydowanie krytykują), stosowanie urządzeń do filtrowania glonów, budowanie sztucznych raf i morskich pomników, jak – na szczęście niezrealizowany – pomysł osadzenia w okolicy klifu redłowskiego w Gdyni figury orła o wysokości 18 metrów. Jak piszą autorzy, obecnie ponad 25% polskiego brzegu jest sztucznie chronione, często próbuje się zatrzymać erozję na plaży, jednak zwykle tylko czasowo udaje się usunąć problem, gdyż prawie nigdy nie usuwa się przyczyn, zaś stosowane rozwiązania często powodują nowe kłopoty. Dziś te 25% brzegu to ostrogi, pirsy, opaski i falochrony brzegowe, drenowanie i sztuczne zasilanie plaż.

Oczywiście warto również pamiętać o wpływie pojedynczych ludzi na plażę – pozostawianiu przez nich dużych ilości trudno rozkładalnych odpadów, jak również odczłowiecznych zanieczyszczeń, które zwiększają stężenie bakterii grupy coli i coli typu kałowego czy paciorkowców kałowych.

Nie jest to więc książka, która pokazuje tylko i wyłącznie zalety oraz piękno plaż (choć tych też jest oczywiście sporo) – wskazuje ona również zagrożenia i problemy związane z ochroną ich środowiska.

Godna polecenia jest 100 strona publikacji. Znajdują się tam trzy prawdy na temat plaż (1. Każda plaża jest inna; 2. Większość zagrożeń naszych plaż pochodzi od człowieka; 3. Nie wszystkie plaże można uratować) oraz Test na zdrowie plaży. Ten ostatni zawiera 8 cech zdrowej plaży, z których kilka zdecydowanie zasługuje na uwagę: Na plaży znajdują się ruchome wydmy; w pobliżu plaży brak jest wysokich budynków, gdyż zmieniają bieg wiatru, ograniczają prędkość i zatrzymują transport piasku; piasek jest czysty; plaża nie jest płaska i szeroka; brak jest opasek lub innych zabezpieczeń. Idealna plaża musi spełniać wszystkie osiem warunków.

Po przeczytaniu książki trudno nie odnieść wrażenia, że presja ludzka na plaże jest zbyt duża, zaś miejsca, gdzie człowieka na plaży nie ma, znaleźć coraz trudniej, jeśli nie jest to już zupełnie niemożliwe.

Grzegorz Bożek

„Plaża. Przewodnik użytkownika”, red. Jan Marcin Węsławski, Maria Szymelfenig, Jacek Urbański, przy współpracy prawie 30 osób, Instytut Oceanologii Polskiej Akademii Nauk, Sopot 2005.

Adres wydawcy: ul. Powstańców Warszawy 55, 81-712 Sopot, e-mail: office@iopan.gda.pl